

ги в раніше відомій нам системі Прозорро. Маю переконання, щодо Постанови ще неоднократно будуть вноситися редакції, враховуючи кількість неузгоджених питань щодо використання цієї постанови і здійснення державних замовлень в повному обсязі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Постанова КМУ від 28 лютого 2022 р. № 169. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/169-2022-%D0%BF#Text>
2. Постанова КМУ від 12 жовтня 2022 р. № 1178. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>
3. Наказ Міністерства економіки України від 15.04.2020 № 708. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0500-20#Text>
4. Руденко Т. Воєнні державні закупівлі» в дії. *Юридична газета*. 2022. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/voenni-derzhavni-zakupivli-v-diyi.html>

Лісютіна Єлизавета Геннадіївна,

студентка 2-го курсу магістратури факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського права і процесу Зятіна Д. В.

ПЕРЕВАГИ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Особливість міжнародного комерційного арбітражу обумовлюється тим, що цей альтернативний спосіб вирішення спорів є не менш дієвим і компетентним, ніж державні органи. А в деяких випадках він є навіть зручнішим та прийнятнішим для сторін зовнішньоекономічних відносин, адже арбітраж має низку характеристик, що свідчать про його ефективність у вирішенні зовнішньоекономічних спорів. Зокрема в період воєнного стану [1] як ніколи актуальним є питання використання міжнародного комерційного арбітражу для забезпечення ефективного захисту прав інтелектуальної діяльності, наприклад,

тому що спори у сфері захисту інтелектуальної власності вимагають спеціалізації й учасниками таких спорів є резиденти різних країн.

Окрім судового захисту прав інтелектуальної власності в зовнішньоекономічній діяльності законодавством також передбачається можливість передачі спорів на розгляд в міжнародних комерційних арбітражах. В Україні арбітражною інституцією, що має право розглядати спори, у тому числі у сфері інтелектуальної власності, відповідно до чинного законодавства, є Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України (далі – МКАС при ТПП України), створений 11 серпня 1992 року.

Згідно з п. 2 Положення про Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України та п. 1 ст. 3 Регламенту Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України, МКАС при ТПП України може розглядати не тільки зовнішньоекономічні спори торгового характеру, а й у сфері науково-технічного обміну, обміну іншими наслідками творчої діяльності, тобто спори, що виникають у зв'язку з захистом прав інтелектуальної власності. Зокрема, це такі спори: про відновлення порушених авторських прав, спори про укладання і виконання ліцензійних договорів, порушення майнових прав власника свідоцтва або власника патенту, винагороду автору, виплату компенсації та інші [2, 3].

Важливою гарантією прав учасників арбітражного розгляду є те, що рішення, винесені МКАС при ТПП України, підлягають виконанню як за межами України, відповідно до Нью-Йоркської конвенції 1958 року про визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень, ратифікованої Україною 22 серпня 1960 року [4], так і на території України, відповідно до Законів України «Про міжнародний комерційний арбітраж», «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 року і Цивільного кодексу України, який закріплює процедуру визнання і виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів на території України [5, 6].

Можна припустити, що у воєнний час проблема виконання арбітражних рішень може ускладнитися. Згідно з положеннями чинного законодавства, заява про визнання та виконання рішення арбітражу подається до Київського апеляційного суду. У зв'язку з введенням воєнного стану запроваджено організаційні зміни, однією з них є тимчасове припинення розгляду справ у відкритих судових засіданнях за участю учасників судового процесу. Поряд з тим зазначається, що

«процесуальна діяльність апеляційного суду не припинена, – Київський апеляційний суд здійснює розгляд наступних судових справ – цивільних справ, що підлягають розгляду в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами, у разі, якщо учасниками справи були реалізовані свої процесуальні права (поданий відзив, заперечення); інші справи, у разі наявності клопотань учасників справи про розгляд справи за їх відсутності» [7]. Таким чином, якщо сторона під час воєнного стану подала заяву про виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, то замість передбачуваного в ЦПК терміну у два місяці, справа буде розглядатися в довший термін.

Існують випадки, коли для сторін більш ефективним буде звернення до суду за захистом прав інтелектуальної власності. Зокрема це пов'язано з тим, що міжнародний арбітраж позбавлений повноважень примусового виклику свідків, витребування від державних органів або третіх осіб документів.

Проте є велика кількість переваг розгляду справи саме в арбітражі, зокрема він передбачає простішу і більш швидку, на відміну від судової, процедуру вирішення спорів. У сторін викликає довіру можливість формувати склад арбітражу, який розглядає і вирішує справу. Провадження в арбітражі має конфіденційний характер на протигагу гласності судового процесу.

Оскільки рішення арбітражу буде остаточним для сторін, це безсумнівно дозволяє зекономити на судових витратах, пов'язаних з апеляційним та касаційним оскарженням. В арбітражі сторони тільки сплачують «разові» витрати, пов'язані з вирішенням спору, а за необхідності, судовий збір за подання до суду заяви про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду [8, с. 242].

Крім того, в період воєнного стану судовий захист прав інтелектуальної власності може бути недостатньо дієвим. Недоліками судового способу захисту може бути: довготривалість судового розгляду справи (розгляд справ у сфері інтелектуальної власності часто потребує залучення експерта, який би володів необхідними знаннями щодо специфіки об'єкта права інтелектуальної власності, а експертне дослідження вимагає часу); затратність судового розгляду; відсутність можливості бути фізично присутнім на судовому засіданні або неможливість долучити потрібні докази через військові дії на певних територіях; рішення суду не зможе задовольнити обидві сторони, а

тому при вирішенні спору судом, конфлікт може тривати або переростати в інший конфлікт та зачіпати більше коло осіб. Військові дії на певних територіях країни можуть ускладнити реалізацію права на захист результатів інтелектуальної, творчої діяльності, тому сьогодні, як ніколи актуальним є питання використання способів альтернативного вирішення спорів що виникають у даній сфері, зокрема мова йде міжнародний комерційний арбітраж.

Перевагою арбітражу може бути те, що арбітри, обрані для розгляду такого спору самими сторонами, можуть бути спеціалістами у сфері розгляду справ саме інтелектуальної власності. На важливість такої спеціалізації вказують і тенденції розвитку національної судової системи, зокрема формування Вишого суду з питань інтелектуальної власності. Наразі, Суд ще не почав функціонування, тому ефективною альтернативою може стати міжнародний комерційний арбітраж. Водночас треба враховувати, що з огляду на юрисдикцію арбітражу спори мають бути між резидентами різних країн.

Процедура арбітражного розгляду є більш універсальною та гнучкою, що дає можливість говорити про ефективність та безперешкодне використання в умовах воєнного стану [9, с. 748].

При виборі способу захисту прав інтелектуальної власності в умовах воєнного стану, необхідно зважати на наступні критерії: що є об'єктом та предметом конфлікту у сфері права інтелектуальної власності; чи є безпечним місце, де буде проведена процедура; чи є у сторін бажання залишитись в добрих ділових відносинах.

Таким чином, серед переваг арбітражного суду у сфері захисту прав інтелектуальної власності в умовах воєнного стану можна виокремити: швидкість розгляду, меншу вартість процедури розгляду спору (в окремих випадках), добровільність підпорядкування спору арбітражу, можливість обрання сторонами арбітрів, яким вони зможуть довірити розгляд справи, конфіденційність, гнучкість процедури, гарантію винесення справедливого та аргументованого рішення, яке задовольнить обидві сторони, що значно полегшить його виконання, остаточність рішення і можливість переведення процедури в цифрове середовище.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

2. Положення про Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>
3. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України, затв. рішенням № 25(6) від 27 липня 2017 р. URL: https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Reglament_ICAC_UA_2022.pdf
4. Конвенція про визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень. Прийнята в Нью-Йорку 10 червня 1958 р. Ратифікована Україною 22 серпня 1960 р. URL: https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Text-of-UN-Convention_New-York-1958-4.pdf
5. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 р. № 4002-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 25. Ст. 198.
6. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542.
7. До відома учасників судових процесів! URL: <https://www.kas.gov.ua/?p=29078>
8. Піддубна М. Переваги міжнародного арбітражу у сфері інтелектуальної власності. Правові засади функціонування публічної влади щодо забезпечення інтелектуального розвитку та безпеки суспільства: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19-20 травня 2016 р. / Редкол.: А. М. Куліш, М. М. Бурбика, О. М. Рєзнік та ін. Суми: СумДУ, 2016. С. 240-242.
9. Галупова Л. І. Захист прав інтелектуальної власності в умовах воєнного стану. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права): у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса: Гельветика, 2022. Т. 2. С. 745-749.